

Bezoekadres St. Jacobsstraat 16
3511 BS Utrecht
Postadres Postbus 2680
3500 GR Utrecht
Telefoon 030-2338787
Telefax 030-2321912
Internet www.igz.nl

STAATSTOEZICHT OP DE VOLKSGEZONDHEID
INSPECTIE VOOR DE GEZONDHEIDSZORG

NOVA tv
Tav mevrouw J. Pennarts
Postbus 29200
1200 MP Hilversum

Ons kenmerk	Inlichtingen bij	Doorkiesnummer	
	M. Beelen	030 - 2338619	27 augustus 2009
Onderwerp	Bijlage(n)	Uw brief	Uw kenmerk
Toelichting IGZ			

Geachte mevrouw Pennarts,

Zoals bij brief dd 12 augustus 2009 aan u kenbaar is gemaakt, ontvangt u opnieuw cijfermateriaal van de IGZ over dwangbehandeling/separaties in de GGZ. U hebt dit cijfermateriaal via de WOB bij ons opgevraagd.

Wij hebben er behoefte aan de verstrekte gegevens, van toen en nu, nader toe te lichten. Mocht deze toelichting nog vragen bij u oproepen, neemt u dan contact op met onze persvoorlichters.

Informatievraag NOVA aan de IGZ

Begin 2009 vroeg NOVA, via onze afdeling Voorlichting, cijfers op over langdurig separeren en afzonderen in de GGZ. De IGZ antwoordde hierop dat zij niet over uitgesplitste cijfers beschikt, omdat instellingen via de Wet Bopz niet verplicht zijn om alle afzonderlijke separaties en afzonderingen via het Bopzis-systeem aan de IGZ te melden. De IGZ meldde NOVA alleen over samengestelde cijfers te beschikken, die niet zuiver zijn omdat hierin dubbele toepassingen worden geregistreerd. Bovendien werd in de cijfers geen onderscheid gemaakt tussen aaneengesloten en onderbroken separaties of afzonderingen. De IGZ gaf bij monde van onze woordvoerder aan dat dit materiaal geen adequaat antwoord gaf op de door u gestelde vraag naar langdurige separaties en afzonderingen.

WOB-verzoek NOVA naar niet-uitgesplitst cijfermateriaal

NOVA heeft hierop op 13 februari 2009 via de Wet Openbaarheid Bestuur opgevraagd welke informatie *wel* in ons Bopzis-registratiesysteem aanwezig is. Deze informatie is op 3 april 2009 op geaggregeerd niveau (niet op instellingsniveau) aan NOVA verstrekt. Hierbij is aangegeven dat de opgevraagde geaggregeerde cijfers een vertekening van de werkelijkheid geven. Op basis van de Bopzis-registratiesystematiek worden immers **dubbele toepassingen** (dwangmedicatie en separatie of afzondering) onder de kop separatie of afzondering geregistreerd, ook als de separatie of afzondering ondertussen beëindigd is. Ook wordt niet uitgesplitst of van **aaneengesloten** of van **onderbroken** separatie of afzondering sprake is.

Dit is niet geregistreerd omdat de wetgever er destijds voor gekozen heeft om instellingen niet te vragen alle enkelvoudige toepassingen van dwang separaat aan de IGZ te melden. Ook hoeven instellingen niet separaat alle onderbrekingen van dwang aan de IGZ te melden. Dit om de administratieve lastendruk bij de instelling niet te hoog te maken.

Extra actie IGZ om zicht te krijgen op aantal (langdurige) separaties en afzonderingen

De eerdere bezwaren bij het verstrekken van het cijfermateriaal berustten niet op onwilligheid, maar op het feit dat het cijfermateriaal niet voldoende uitgesplitst was. Om deze reden besloot de IGZ eind 2008, bij het verschijnen van haar rapport 'Voorkomen van separatie van psychiatrische patiënten vereist versterking van intensieve patiëntgerichte zorg', december 2008' (zie www.igz.nl) in 2009 aan het eind van elk kwartaal actuele, uitgesplitste informatie bij de instellingen op te vragen. Het doel van deze actie is zicht te krijgen op het aantal (langdurige) separaties en afzonderingen, separaat van andere toepassingen van dwang. Nogmaals: instellingen zijn niet bij wet verplicht dit aan de IGZ te melden; dergelijke informatie moet de IGZ dus afzonderlijk – naast de meldingsformulieren die zij ontvangt op basis van de Wet Bopz – bij de instellingen opvragen.

Op 7 april is aan de advocaat van NOVA gemeld dat de resultaten van deze actie eind april 2009 beschikbaar zouden komen; deze gegevens zouden wel een adequaat antwoord geven op de vraag van NOVA naar het aantal langdurige (aaneengesloten of onderbroken) separaties en afzonderingen in de GGZ. Ook de IGZ-woordvoerder benadrukte die dag nogmaals per email dat de op 3 april verstrekte cijfers een vertekening van het aantal langdurige (aaneengesloten) separaties en afzonderingen gaven. NOVA heeft de via de WOB verkregen, niet uitgesplitste, cijfers desondanks toch gebruikt in haar uitzending van 7 april.

Resultaten uitgesplitst cijfermateriaal separeren per april 2009

Eind april kwamen de uitgesplitste cijfers van het eerste kwartaal van 2009 beschikbaar. De geaggregeerde gegevens zijn in mei 2009 naar de Tweede Kamer gestuurd. Omdat uw WOB-verzoek tevens betrekking had op de instellingsgegevens, hebben wij alle instellingen in het kader van de WOB-procedure om zienswijze moeten vragen. Dat bracht mee dat de bijbehorende reactie- en bezwaartermijnen afgewacht moesten worden, voordat we u deze gegevens konden toesturen. Bijgaand treft u zowel de instellingsgegevens als de geaggregeerde gegevens aan. Deze wijken af van de op 3 april verstrekte geaggregeerde gegevens. Ze laten een lager aantal langdurige separaties en afzonderingen zien, omdat de separaties en afzonderingen nu wel zijn uitgesplitst (overige dwangbehandelingen maken geen onderdeel meer uit van de aantallen) en omdat er een uitsplitsing is gemaakt naar aaneengesloten en onderbroken separaties en afzonderingen.

Tot slot

Met uw uitzendingen over separeren in de GGZ voedt u de terechte en zinvolle discussie over het verder terugdringen van separaties in Nederland. De IGZ juicht het terugdringen van separaties toe. We treden ook op waar dit nog onvoldoende gebeurt. De IGZ wil dat waar mogelijk separatie wordt voorkomen en wil dat instellingen het aantal separaties en de duur ervan terugdringen. Dwang, waaronder separatie, is echter niet altijd te voorkomen en kan noodzakelijk zijn om de patiënt tegen zichzelf en zijn omgeving te beschermen. Separatie moet wel zo beperkt, veilig en patiëntgericht mogelijk worden

toegepast. De IGZ wil dat instellingen aantonen dat bij elke separatie is afgewogen of het wel noodzakelijk is. Daarnaast wil de IGZ dat instellingen inzichtelijk maken dat ze hun uiterste best doen om de separatie zo snel mogelijk te beëindigen.

Aaneengesloten separaties van langer dan een zes maanden of één jaar zijn zeldzaam – het gaat hierbij om extreem complexe patiënten – en moeten door de instelling strikt worden gemonitord. Een eventueel beeld dat vele patiënten *langdurig aaneengesloten* worden gesepareerd in de GGZ in Nederland is onterecht. De ‘winst’ bij het terugdringen van separaties is veel meer gelegen in het verder terugdringen van separaties die veel korter duren; een week of enkele weken.

Kortom: wij vinden dat het aantal separaties in Nederland verder teruggedrongen kan en moet worden. Daarbij vinden wij het belangrijk dat de discussie zuiver en op basis van correct cijfermateriaal wordt gevoerd. Daarom sturen wij u deze toelichting.

Vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Schippers'.

Monique Schippers

Programmaleider Geestelijke Gezondheidszorg